

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 4 mars 1895, kl. 11 f. m.

Betänkande angående villkoren för försäljning af bränvin.

(2:a A.)

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 103, har herr *A. F. Broström* anført följande:

»Då lagstiftaren skrifer lagar, synes mig, att lagen bör vara så affattad, att den gäller lika för alla samhällsklasser. Detta är icke förhållandet med kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 29 maj 1885, i det att stadgandet i sagda förordnings 26 § mom. 4 medgifver rätt för Konungens befallningshafvande att utsträcka försäljningstiden. Denna rätt begagnas så allmänt, att de »särskilda omständigheter», som skola ligga till grund för en dylik rätt, synas förefinnas öfver allt, så att mig veterligt icke finnes en stad, knappast en köping inom hela riket, der ej rätt förvärfvats att långt inpå nätterna hålla de s. k. »bättre» utskänkningsställen öppna.

Genom den praxis, som i denna fråga nu allmänt tillämpas, sker, att på administrativ väg allmän lag annulleras, och det som i lag är regel göres till undantag, och undantaget — hvilket aldrig borde finnas — göres till regel.

Att aktning för lag och rätt genom en dylik lag undergräfvades, äfvensom att sedlighet och sund moral förderfvas, är uppenbart, då, såsom i detta fall, olika lagar för samma sak skola gälla för s. k. »bättre och sämre folk».

Med åberopande jemväl af hvad i en vid förra årets riksdag i samma ämne väckt motion anförts, hemställer motionären, att § 26 mom. 4 i bränvinsförsäljningsförordningen må erhålla följande förändrade lydelse:

»Der särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning, eger Konungens befallningshafvande att, på framställning af

Bih. till Riksd. Prot. 1895. 5 Saml. 1 Afd. 4 Häft. (N:o 4).

kommunalstyrelse samt efter magistrats eller kommunalnämnds hörande, derom förordna.»

Under förutsättning, att denna framställning bifalles, hemställer motionären derjemte, att de i mom. 2 och 3 af förutnämnda § förekommande orden »i allmänhet» måtte borttagas.

§ 26 i gällande förordning, angående försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker, hvilken förordning är utfärdad den 31 december 1891 och icke, såsom motionären synes hafva antagit, den 29 maj 1885, lyder i sin helhet sålunda:

§ 26.

1. Minuthandel med bränvin må ega rum endast söcknedagar från klockan 8 förmiddagen till klockan 7 eftermiddagen.

2. Utskänkning af bränvin må under söcknedagar begynna tidigast klockan 9 förmiddagen och i stad eller köping i allmänhet ej fortfara längre än till klockan 10 och å landet till klockan 8 på aftonen.

3. Under sön- och helgdagar vare i allmänhet utskänkning af bränvin tillåten endast vid måltider åt spisande gäster.

4. Der särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning eller utsträckning, eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande att på framställning af kommunalstyrelse samt efter magistrats eller kommunalnämnds hörande derom förordna.

5. Under gudstjenst skall utskänkningsställe alltid vara tillstängdt.

Förslag i enahanda syfte som det nu föreliggande hafva många gånger förut, särskildt vid de två senaste riksdagarne, blifvit framställda. Bevillningsutskottet, som alltid afstyrkt bifall till dessa förslag, har dervid såsom skäl härför framhållit, hurusom, enligt utskottets åsigt, ett fastslående för hvarje fall af de uti ifrågavarande § meddelade tidsbestämmelser utan alla hänsyn till de å olika orter förefintliga olika förhållanden skulle komma att i många fall verka såsom ett högst onaturligt tvång; och har utskottet derjemte uttalat förmodan, att en bestämmelse om ifrågavarande försäljningstidens ovilkorliga tillämpning skulle, oafsedt att den nog komme att på mångfaldigt sätt kringgås, medföra, att superiet i hemmen eller i för tillfället förhyrda lokaler komme att, till ej mindre skada för nykterheten, i väsentlig mån tilltaga.

Utskottet delar de åsigter, som sålunda blifvit i frågan af föregående års bevillningsutskott framhållna. Gent emot motionärens nu gjorda ut-

talanden vill utskottet anmärka, att den i motionen omförmälda praxis innebär, icke, såsom motionären framhållit, en annullering, utan tvärtom en tillämpning af gällande lag; och den omständigheten, att myndigheterna, beträffande vissa utskänkingsställen, hvilka till äfventyrs företrädesvis besökas af mindre bemedlade personer, funnit sig ej böra medgifva undantag från de allmänna tidsbestämmelserna, kan ej anses innebära, hvad motionären förmenat, att i förevarande afseende olika lagar för samma sak gälla för olika samhällsklasser. Utskottet vill derjemte påpeka, att, ehuru motionären synes anse hvarje slags undantagslagstiftning i förevarande ämne förkastlig, hans yrkande emellertid går ut på att borttaga allenast rätten att medgifva utsträckning af de allmänna tidsbestämmelserna, men deremot ej afser att upphäfva stadgandet om befogenhet att förordna om inskränkning af nämnda tidsbestämmelser. En undantagslagstiftning i förevarande hänseende skulle alltså, äfven vid bifall till motionärens förslag, qvarstå.

Utskottet hemställer

1:o) att herr Broströms ifrågavarande motion icke måtte bifallas.

---

§ 47 i bränvinsförsäljningsförordningen lyder sålunda:

§ 47.

Husbonde ansvarar för förbrytelse, som, med hans vetskap, mot denna förordning begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, likasom vore förbrytelsen af husbonden sjelf gjord.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 31, anför herr *E. A. Zotterman*, efter att hafva omförmäلت innehållit af ofvanintagna §, följande:

»Sådan ordalydelsen i denna § nu är, kan den åsyftade förbrytelsen, utskänkning under olaga tid, i vid utsträckning ega rum. Husbonden, hotellvärden eller värdinnan har blott att vid åtal förklara, att förbrytelsen skett utan hans vetskap, och han går fri. Erkänner biträdet förbrytelsen, bötar detta, och upprepas förbrytelsen, är det ju så lätt att få ett annat biträde, som åtager sig ansvaret utan att följden blir den, som § 42 i nämnda förordning stadgar, det vill här säga rättighetens förlust.

För att lagbestämmelsen skall få största möjliga effekt, torde ansvaret för lagöfverträdelsen i detta fall böra träffa husbonden.

Husbondeansvar hvilar ju också på hvarje hyresvärd i stad enligt t. ex. nu gällande ordningsstadga och helsovårdsstadga för rikets städer. Om anmärkning göres eller åtal väckes mot en person för bristande efterlefnad af dessa stadgar, icke lär anmärkningen eller åtalet träffa tjenaren, oaktadt denne möjligen är den felande, utan husbonden, som har att se till, att tjenaren gör sin pligt. Rigtigheten af mitt påstående framgår ur den dagliga erfarenheten och af §§ 13, 14, 15, 16 och 17, jemförda med §§ 24 och 26 i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868. Och dessa §§ stå i full öfverensstämmelse med jemförliga delar af helsovårdsstadgan för rikets städer den 25 september 1874.

Särskildt förtjenar bestämmelsen i § 13 stycket 4 i ordningsstadgan att, såsom fullt jemförlig med hvad som i denna motion åsyftas, framhållas. Deri heter det nemligen bland annat, som följer: »försummar egare eller innehafvare af lokal eller plats, som för tillställning komma att begagnas, att före tillställningens början göra sig förvissad att tillställningen blifvit vederbörligen anmäld eller i fall, der sådant erfordras, tillåten, böte från och med 5 till och med 100 kronor».

Kan det nu vid rätt stort vitesansvar äläggas egare eller innehafvare af lokal eller plats, der tillställning skall hållas, att se till att laga föreskrifter iakttagas, lär det väl icke heller vara mer än billigt, att en hotellvärd ser till, att den i hans tjänst för rörelsens bedrivande anställda personalen iakttager laga föreskrifter.»

På grund af hvad sålunda anförts och då enligt motionärens förmenande en ändring i förevarande § 47 vore af behovet påkallad, hemställer motionären, att Riksdagen ville för sin del besluta, att denna § måtte erhålla följande förändrade lydelse:

§ 47.

Husbonde ansvarar för förbrytelse, som mot denna förordning begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, likasom vore förbrytelsen af husbonden sjelf gjord.

Utskottet kan ingalunda finna, att de i ordningsstadgan för rikets städer eller i helsovårdsstadgan för riket förekommande, af motionären åberopade bestämmelser äro i förevarande hänseende jemförliga med det nu föreslagna stadgandet. Särskildt vill utskottet härutinnan framhålla, att möjligheten till kontroll och till förekommande af lagöfverträdelse i ena

eller andra fallet ju är väsentligen olika. Medan det sålunda torde vara jemförelsevis lätt att öfvervaka, att de i nämnda två förordningar meddelade ordningsföreskrifter, för hvilkas eftersättande ansvaret drabbar husbonden, behörigen efterleivas, lärer det deremot i många fall vara omöjligt för en husbonde — detta ord taget i dess vidsträcktaste bemärkelse — att tillse, att icke någon af de i hans arbete antagna personer till äfventyrs gör sig skyldig till öfverträdelse af ett eller annat slag mot bränvinsförsäljningsförordningen.

Genom att åt ifrågavarande § gäfves den lydelse, motionären föreslagit, skulle, enligt utskottets förmenande, ett allt för stort ansvar påläggas husbonde; och följderna af ett sådant stadgande skulle säkerligen blifva den, att i många fall personer, hvilka ej någon som helst brottslighet kunde läggas till last, komme att drabbas af det i bränvinsförsäljningsförordningen i hvarje fall stadgade ansvar.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

2:o) att herr Zottermans förevarande motion icke måtte bifallas.

Stockholm den 4 mars 1895.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservation

af herrar *G. Jansson* och *S. M. Olsson*, hvilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till den i punkten 1:o) behandlade motion.